

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

I. Lovforslagets indhold

Formålet med lovforslaget er at begrænse udvaskningen af kvælstof fra jordbrugsarealer.

Med Vandmiljøplanen fra 1987 blev det besluttet, at udvaskningen af kvælstof fra jordbrugsarealer skulle reduceres med 100.000 tons. De væsentligste foranstaltninger, som blev iværksat med henblik på at nå dette mål, var krav om opbevaringskapacitet og udbringningstider for husdyrgødning, krav om udarbejdelse af sædskifte- og gødningsplaner, samt krav om 65 pct. grønne marker.

Reguleringen af sædskifte- og gødningsplanlægningen blev strammet væsentlig som led i en handlingsplan fra 1991 om en bæredygtig udvikling i landbruget. Det blev besluttet, at afgrøder ikke måtte tildeles kvælstof ud over de økonomisk optimale normer, og at kvælstof i husdyrgødning som minimum skulle udnyttes med en vis procentdel. Samtidig pålagdes jordbrugere at udarbejde et gødningsregnskab.

Imidlertid har man konstateret, at de gennemførte foranstaltninger er utilstrækkelige til at nå reduktionsmålsætningen for udvaskning af kvælstof.

I forbindelse med forhandlingerne om finansloven for 1998 indgik regeringen og en række partier i Folketinget en aftale om yderligere reduktion af landbrugets udledning af kvælstof. Målet med aftalen var introduktion af nye foranstaltninger, som kunne sikre en samlet reduktion af markbidraget med 100.000 tons kvælstof. Heraf skønnedes godt 60.000 tons allerede at kunne opnås på grundlag af besluttede tiltag. For at opfylde målsætningen om en yderligere reduktion på 35.000 - 40.000 tons fastsattes en bred vifte af virkemidler, heriblandt våde enge, SFL-områder (særligt følsomme landbrugsområder), skovrejsning, bedre forerudnyttelse, skærpede harmonikrav og skærpelse af kravet til udnyttelse af kvælstof i husdyrgødning. I det omfang disse midler beregningsmæssigt måtte vise sig utilstrækkelige til at nå de angivne reduktionsmål, ville man anvende en miljømæssig begrundet sæk-

ning af gødningsnormer kombineret med en overforbrugsafgift på forbruget ud over normerne.

Beregninger fra Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) og Danmarks JordbrugsForskning (DJF) har vist, at det for at nå de angivne reduktionsmål er nødvendigt at sænke afgrødernes kvælstofnormer.

Aftalen blev gennem politiske forhandlinger udviklet og præciseret, og forhandlingerne resulterede den 17. februar 1998 i en endelig aftale vedrørende Vandmiljøplan II. Aftalen er medtaget som bilag til lovforslaget og beskriver de tiltag, der er nødvendige for at nå den ønskede reduktion.

Parterne er blandt andet enige om

- at der i Skatteministeriets regi indføres en generel afgift på kvælstofgødning, således at kun virksomheder, der undergives gødningsplanreguleringen, kan erhverve afgiftsfri gødning,
- at der skal ske en nedsættelse af kvælstofnormerne med 10 pct., således at der samlet er tale om et vægtet gennemsnit på 10 pct. for normen,
- at der skal indføres en bøde med faste satser på forbrug af kvælstofgødning udover de fastsatte sænkede gødningsnormer, idet sanktionsniveauet generelt skærpes,
- at der skal indføres et krav om 6 pct. efterafgrøder.

Der etableres således en sammenhæng imellem afgiftssystemet og gødningsplanreguleringen, hvorefter alene virksomheder, der er registreret i gødningsplan-systemet kan erhverve afgiftsfri gødning. Disse virksomheder er underlagt krav om at skulle gødske efter de sænkede normer og skal hvert år udfylde et gødningsregnskab. Med henblik på kontrol vil salget af afgiftsfri gødning blive indrapporteret til tilsynsmyndigheden (Plantedirektoratet) fra gødningsforhandlerne.

Gennemførelsen af en nedsættelse af kvælstofnormerne og skærpet sanktionsniveau ved merforbrug af kvælstof samt af kravet om 6 pct. efterafgrøder skal ske i Fødevareministeriets regi ved nærværende lovforslag, mens indførelsen af en generel afgift skal ske i Skatteministeriets regi.

Miljø- og energiministeren fremsætter samtidig